

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

**Кафедра правового забезпечення підприємницької діяльності та
фінансової безпеки
Навчально-науковий інститут № 5**

МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ

ДО СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

**з навчальної дисципліни «Правове регулювання фінансового контролю»
вибіркових компонент
освітньої програми першого (бакалаврського) рівня вищої освіти**

**072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок
(фінансова безпека та фінансові розслідування)**

Харків 2024

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 14.08.2024 р. № 8

ПОГОДЖЕНО

Секцією Науково-методичної ради
ХНУВС з юридичних дисциплін
Протокол від 13.08.2024 р. № 7

Розглянуто на засіданні кафедри правового забезпечення підприємницької діяльності та фінансової безпеки Навчально-наукового інституту № 5 протокол від 12.08.2024 р. № 10

Розробники:

1. Завідувач кафедри правового забезпечення підприємницької діяльності та фінансової безпеки Навчально-наукового інституту № 5 ХНУВС, д.ю.н., професор Гетманець О.П.
2. Професор кафедри правового забезпечення підприємницької діяльності та фінансової безпеки Навчально-наукового інституту № 5 ХНУВС, к.ю.н., доцент Коробцова Д.В.

Рецензенти:

1. Завідувач кафедри адміністративного права та процесу Навчально-наукового інституту № 5 ХНУВС, д.ю.н., професор Салманова О.Ю.
2. Перший проректор з науково-педагогічної та наукової роботи Класичного приватного університету, д.е.н., д.ю.н., професор Мащенко О.В.

1. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами
1.1. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами
(денна форма навчання)

Номер та назва навчальної теми	Кількість годин відведених на вивчення навчальної дисципліни						Вид контролю
	Всього	з них:					
		лекції	Семінарські заняття	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота	
ТЕМА № 1. Загальна характеристика фінансового контролю	10	2	2			6	
ТЕМА № 2. Фінансовий контроль: історико-дослідний та порівняльно-правовий аспект.	12	2	2			8	
ТЕМА № 3. Правові основи здійснення державного фінансового контролю як функції управління в Україні.	18	4	4			10	
ТЕМА № 4. Правовий статус Рахункової палати України.	14	2	2			10	
ТЕМА № 5. Контрольні функції Міністерства фінансів України та його органів.	12	2	2			8	
ТЕМА № 6. Податковий контроль як різновид державного фінансового контролю.	16	4	4			8	
ТЕМА № 7. Фінансовий контроль у сфері надання фінансових послуг.	12	2	2			8	
ТЕМА № 8. Правові основи здійснення недержавного фінансового контролю в Україні.	14	2	4			8	
ТЕМА № 9. Відповідальність у сфері фінансових правовідносин.	12	2	4			6	
							Залік
Всього за рік :	120	22	26			72	

1.2. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами (заочна форма навчання)

Номер та назва навчальної теми	Кількість годин відведених на вивчення навчальної дисципліни						Вид контролю
	Всього	з них:					
		лекції	Семінарські заняття	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота	
ТЕМА № 1. Загальна характеристика фінансового контролю	14	2				12	
ТЕМА № 2. Фінансовий контроль: історика-дослідний та порівняльно-правовий аспект.	12					12	
ТЕМА № 3. Правові основи здійснення державного фінансового контролю як функції управління в Україні.	14	2				12	
ТЕМА № 4. Правовий статус Рахункової палати України.	14		2			12	
ТЕМА № 5. Контрольні функції Міністерства фінансів України та його органів.	12					12	
ТЕМА № 6. Податковий контроль як різновид державного фінансового контролю.	14		2			12	
ТЕМА № 7. Фінансовий контроль у сфері надання фінансових послуг.	14	2				12	
ТЕМА № 8. Правові основи здійснення недержавного фінансового контролю в Україні.	12					12	
ТЕМА № 9. Відповідальність у сфері фінансових правовідносин.	14		2			12	
							Залік
Всього за рік :	120	6	6			108	

2. Методичні вказівки до семінарських занять

Тема № 1. Загальна характеристика фінансового контролю

Семінарське заняття: Загальна характеристика фінансового контролю

Навчальна мета заняття: розкрити поняття та фінансового контролю; розкрити принципи та методи здійснення фінансового контролю; ознайомити студентів з соціально-економічною сутністю фінансів, фінансової системи та фінансової діяльності.

Кількість годин:

денна форма навчання – 2 години.

Навчальні питання:

1. Соціально-економічна сутність фінансів, фінансової системи та фінансової діяльності. Контрольна функція фінансів.
2. Поняття фінансового контролю та принципи його здійснення.
3. Правовий статус органів, які здійснюють фінансовий контроль в Україні.
4. Види фінансового контролю та характеристика їх класифікаційних ознак.
5. Основні методи здійснення фінансового контролю.
6. Нормативно-правове регулювання фінансового контролю в Україні: джерела, їх характеристика.
7. Проблеми вдосконалення теорії фінансового контролю в Україні.

Методичні вказівки до кожного навчального питання теми: В ході проведення семінарського заняття студенти мають засвоїти наступні питання теми.

Поняття, сутність й призначення фінансового контролю. Методи фінансового контролю. Інститут фінансового контролю. Мета фінансового контролю. Завдання фінансового контролю. Призначення фінансового контролю.

Зміст фінансового контролю. Принципи фінансового контролю. Об'єкт фінансового контролю. Суб'єкт фінансового контролю. Особливості фінансового контролю. Значення фінансового контролю. Напрямки вдосконалення фінансового контролю.

Додаткові питання:

1. Поняття державних фінансів, їх функції.
2. Чи можна ототожнювати поняття «фінанси» і «гроші»?
3. Що таке фінансова діяльність держави, які принципи та методи її здійснення?
4. Які підзаконні нормативно-правові акти, що регулюють фінансові правовідносини, прирівняні за юридичною силою до законів?
5. Які методи фінансово-правового регулювання використовуються поряд з основним методом (імперативним)?
6. Які способи правового регулювання ви знаєте? Які з них притаманні

фінансово-правовому методу?

7. В чому полягає категоричність фінансових приписів?

8. Поясніть взаємозв'язок фінансового права з конституційним та адміністративним правом.

9. Охарактеризуйте Конституцію України як основне джерело фінансового права.

10. Охарактеризуйте функції науки фінансового права?

Теми рефератів:

1. Внесок української фінансової думки в розвиток науки про фінанси і правові основи фінансового контролю.

2. Фінансова дисципліна як правова категорія.

3. Фінансовий контроль, який реалізується органами місцевого самоврядування.

Література

1. Фінансове право : підручник / за заг. ред. О. М. Бандурки, О.П., Гетманець. Харків : Екограф, 2015. 500 с. URL: <http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/>

2. Фінансове право : підручник / О.М. Бандурка, О.П. Гетманець, Ю.М. Жорнокуй та ін.; за заг. ред. О.П. Гетманець; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків : ХНУВС, 2018. 391 с. // URL: <https://lib.univd.edu.ua/elcat/alog?tab=f258003477cf53230c46ce077f38c4de>

3. Фінансове право [Текст] : курс лекцій / Є. П. Гайворонський, В. Д. Гвоздецький, В. О. Тімашов ; [за заг. ред. В. Д. Гвоздецького]; Укр. держ. ун-т фінансів та міжнар. торгівлі. Київ : Сталь, 2015. 472 с.

4. Фінансове право: підруч. / за ред. М. П. Кучерявенка і О. О.Дмитрик. Харків: Право, 2019. 416 с. URL: https://profbook.com.ua/index.php?route=product/product/download&product_id=4339&download_id=1187

Тема № 2. Фінансовий контроль: історико-дослідний та порівняльно-правовий аспект

Семінарське заняття: Фінансовий контроль: історико-дослідний та порівняльно-правовий аспект.

Навчальна мета заняття: вивчення історії розвитку фінансово-контрольних відносин на українських землях та закордонного досвіду організації фінансового контролю.

Кількість годин:

денна форма навчання – 2 години.

Навчальні питання:

1. Історія розвитку фінансового контролю в Україні: зародження, основні історичні етапи, тенденції сьогодення.

2. Місце та значення фінансового контролю у системі фінансового права України.

3. Порівняльно-правовий аналіз фінансового контролю у зарубіжних державах та актах міждержавної співпраці.

Методичні вказівки до кожного навчального питання теми: В ході проведення семінарського заняття студенти мають засвоїти наступні питання теми.

Державний фінансовий контроль. Ознаки системного підходу до фінансового контролю. Відділ контролю. Фінансово-контрольне управління. Контрольно-ревізійне управління. Національний банк України. Державн комісія з регулювання ринків фінансових послуг. Управління фінансами. Аудиторська діяльність.

Додаткові питання:

1. В чому полягає суть фінансового контролю як функції соціального управління та прояву контрольної функції фінансів?

2. Які принципи розроблено у сфері фінансового контролю, та як вони закріплені у вітчизняному законодавстві?

4. Чи існує єдиний нормативно-правовий акт в сфері фінансового контролю?

5. Якими нормативно-правовими актами визначається порядок проведення ревізій?

6. Якими нормативно-правовими актами визначається порядок проведення перевірок?

Теми рефератів:

1. Використання зарубіжного досвіду в розвитку правових основ фінансового контролю в Україні.

2. Фінансовий контроль як галузь контролю в Україні.

3. Етапи організації фінансового контролю в Україні.

Література:

1. Фінансове право : підручник / за заг. ред. О. М. Бандурки, О.П., Гетманець. Харків : Екограф, 2015. 500 с. URL: <http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/>

2. Фінансове право : підручник / О.М. Бандурка, О.П. Гетманець, Ю.М. Жорнокуй та ін.; за заг. ред. О.П. Гетманець; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків : ХНУВС, 2018. 391 с. // URL: <https://lib.univd.edu.ua/elcat/alog?tab=f258003477cf53230c46ce077f38c4de>

3. Фінансове право [Текст] : курс лекцій / Є. П. Гайворонський, В. Д. Гвоздецький, В. О. Тімашов ; [за заг. ред. В. Д. Гвоздецького]; Укр. держ. ун-т фінансів та міжнар. торгівлі. Київ : Сталь, 2015. 472 с.

4. Фінансове право: підруч. / за ред. М. П. Кучерявенка і О. О. Дмитрик. Харків: Право, 2019. 416 с. URL: https://profbook.com.ua/index.php?route=product/product/download&product_id=4339&download_id=1187

Тема № 3. Правові основи здійснення державного фінансового контролю як функції управління в Україні

Семінарське заняття: Правові основи здійснення державного фінансового контролю як функції управління в Україні.

Навчальна мета заняття: вивчення видів і методів державного фінансового контролю, повноважень органів державного фінансового контролю загальної та спеціальної компетенції.

Кількість годин:

денна форма навчання – 4 години;

Навчальні питання:

1. Фінансовий контроль як невід’ємна функція державного управління. Загальна характеристика системи фінансово-контрольних органів.

2. Фінансово-контрольні повноваження Верховної Ради України, Президента України, Кабінету Міністрів України, прокуратури України.

3. Сфери державного фінансового контролю.

4. Види та рівні фінансового контролю.

Методичні вказівки до кожного навчального питання теми: В ході проведення семінарського заняття студенти мають засвоїти наступні питання теми.

Сутність, значення та елементи фінансового контролю. Фінансова діяльність. Риси властиві контрольній діяльності. Реалізація перерахованих завдань фінансового контролю. Фінансова дисципліна. Організація та органи фінансового контролю. Організаційна система фінансового контролю.

Додаткові питання:

1. Що таке незалежний фінансовий контроль?

2. Які критерії покладені в основу класифікації органів фінансового контролю?

3. Якими повноваженнями у сфері фінансового контролю наділено органи загальної компетенції?

4. Якими контрольними повноваженнями у сфері фінансової діяльності наділено органи спеціальної компетенції?

5. Охарактеризуйте особливості статусу Рахункової палати України?

6. Що таке банківський нагляд і які контрольно-наглядові повноваження має Національний банк України?

Теми рефератів:

1. Поняття процесу фінансового контролю.

2. Стадії процесу фінансового контролю.

3. Основні засади та принципи розмежування контрольно-наглядових повноважень в сфері фінансової діяльності держави та органів місцевого самоврядування.

Література

1. Фінансове право : підручник / за заг. ред. О. М. Бандурки, О.П., Гетманець. Харків : Екограф, 2015. 500 с. URL: <http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/>
2. Фінансове право : підручник / О.М. Бандурка, О.П. Гетманець, Ю.М. Жорнокуй та ін.; за заг. ред. О.П. Гетманець; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків : ХНУВС, 2018. 391 с. // URL: <https://lib.univd.edu.ua/elcat/alog?tab=f258003477cf53230c46ce077f38c4de>
3. Фінансове право [Текст] : курс лекцій / Є. П. Гайворонський, В. Д. Гвоздецький, В. О. Тімашов ; [за заг. ред. В. Д. Гвоздецького]; Укр. держ. ун-т фінансів та міжнар. торгівлі. Київ : Сталь, 2015. 472 с.
4. Фінансове право: підруч. / за ред. М. П. Кучерявенка і О. О.Дмитрик. Харків: Право, 2019. 416 с. URL: https://profbook.com.ua/index.php?route=product/product/download&product_id=4339&download_id=1187

Тема № 4. Правовий статус Рахункової палати України

Семінарське заняття: Правовий статус Рахункової палати України

Навчальна мета заняття: вивчення правового статусу, завдань, прав і обов'язків Рахункової палати України, як головного органу державного фінансового контролю спеціальної компетенції.

Кількість годин:

денна форма навчання – 2 години;

заочна форма навчання – 2 години.

Навчальні питання:

1. Правові засади організації зовнішнього (незалежного) фінансового контролю.
2. Правовий статус Рахункової палати.
3. Контрольні повноваження Рахункової палати та порядок їх реалізації.

Методичні вказівки до кожного навчального питання теми: В ході проведення семінарського заняття студенти мають засвоїти наступні питання теми.

Постійно діючий вищий орган державного фінансово-економічного контролю. Парламент України. Контроль на засадах законності, плановості, об'єктивності, незалежності та гласності. Завдання Рахункової палати. Валютні та кредитно-фінансові ресурси. Головні контролери – керівники департаментів. Система функцій Рахункової палати.

Додаткові питання:

1. До складу Рахункової палати входять?
2. До складу Колегії Рахункової палати входять?
3. Бюджетним кодексом України до повноважень Рахункової палати по контролю за дотриманням бюджетного законодавства належить здійснення контролю?
4. Законом України "Про Рахункову палату" повноваження Рахункової

палати поширюються на?

5. До плану роботи Рахункової палати обов'язково включається.

Теми рефератів:

1. Система та основи правового статусу фінансово-контрольних органів в Україні.

2. Проблеми вдосконалення теорії фінансового контролю в Україні.

3. Напрями удосконалення повноважень Рахункової палати.

Література

1. Фінансове право : підручник / за заг. ред. О. М. Бандурки, О.П., Гетманець. Харків : Екограф, 2015. 500 с. URL: <http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/>

2. Фінансове право : підручник / О.М. Бандурка, О.П. Гетманець, Ю.М. Жорнокуй та ін.; за заг. ред. О.П. Гетманець; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків : ХНУВС, 2018. 391 с. // URL: <https://lib.univd.edu.ua/elcat/alog?tab=f258003477cf53230c46ce077f38c4de>

3. Фінансове право [Текст] : курс лекцій / Є. П. Гайворонський, В. Д. Гвоздецький, В. О. Тімашов ; [за заг. ред. В. Д. Гвоздецького]; Укр. держ. ун-т фінансів та міжнар. торгівлі. Київ : Сталь, 2015. 472 с.

4. Фінансове право: підруч. / за ред. М. П. Кучерявенка і О. О. Дмитрик. Харків: Право, 2019. 416 с. URL: https://profbook.com.ua/index.php?route=product/product/download&product_id=4339&download_id=1187

Тема № 5. Контрольні функції Міністерства фінансів України та його органів
Семінарське заняття: Контрольні функції Міністерства фінансів України та його органів

Навчальна мета заняття: формування у студентів знань про правовий статус та повноваження Міністерства фінансів України, як органу державного фінансового контролю в Україні.

Кількість годин:

денна форма навчання – 2 години;

Навчальні питання:

1. Внутрішньо-системний (урядовий) фінансовий контроль.

2. Контрольні функції Міністерства фінансів України.

3. Внутрішньо-відомчий фінансовий контроль. Порядок організації та здійснення внутрішнього аудиту у системі центральних та місцевих органів виконавчої влади в Україні.

4. Внутрішньо-господарський фінансовий контроль. Організація та повноваження бухгалтерських служб на підприємствах, в установах та організаціях. Основні правила ведення бухгалтерського обліку та його значення.

Методичні вказівки до кожного навчального питання теми: В ході проведення семінарського заняття студенти мають засвоїти наступні питання

теми.

Міністерство фінансів. Завдання Міністерства фінансів. Функції Міністерства фінансів. Напрями фінансової політики. Фінансова політика. Основні задачі державної фінансової політики. Форми проведення державної фінансової політики. Бюджетна політика. Податкова політика. Державний фінансовий апарат. Складові організаційної структури Фонду державного майна України.

Додаткові питання:

1. В англomовних та деяких інших країнах міністерство фінансів має назву?
2. Серед державних органів, на які покладено практичні завдання забезпечення розробки і здійснення фінансової політики в Україні, провідне місце належить органам системи Міністерства фінансів України, які включають в себе?
3. Які функції у сфері організації бюджетного процесу Міністерство фінансів України виконує?

Теми рефератів:

1. Правовий статус Міністерства фінансів України та його контрольні повноваження.
2. Правовий статус суб'єктів контрольних відносин у фінансовій сфері.
3. Єдність та диференціація правового регулювання фінансово-контрольних відносин.
4. Характеристика контрольних повноважень суб'єктів державного фінансового контролю в Україні.

Література

1. Фінансове право : підручник / за заг. ред. О. М. Бандурки, О.П., Гетманець. Харків : Екограф, 2015. 500 с. URL: <http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/>
2. Фінансове право : підручник / О.М. Бандурка, О.П. Гетманець, Ю.М. Жорнокуй та ін.; за заг. ред. О.П. Гетманець; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків : ХНУВС, 2018. 391 с. // URL: <https://lib.univd.edu.ua/elcat/alog?tab=f258003477cf53230c46ce077f38c4de>
3. Фінансове право [Текст] : курс лекцій / Є. П. Гайворонський, В. Д. Гвоздецький, В. О. Тімашов ; [за заг. ред. В. Д. Гвоздецького]; Укр. держ. ун-т фінансів та міжнар. торгівлі. Київ : Сталь, 2015. 472 с.
4. Фінансове право: підруч. / за ред. М. П. Кучерявенка і О. О.Дмитрик. Харків: Право, 2019. 416 с. URL: https://profbook.com.ua/index.php?route=product/product/download&product_id=4339&download_id=1187

Тема № 6. Податковий контроль як різновид державного фінансового контролю

Семінарське заняття: Податковий контроль як різновид державного фінансового контролю

Навчальна мета заняття: засвоєння студентами знань про правове регулювання податкового контролю, правовий статус органів податкового контролю, видів податкових перевірок та процедури їх проведення.

Кількість годин:

денна форма навчання – 4 години;

заочна форма навчання – 2 години.

Навчальні питання:

1. Податковий контроль: поняття, сфера, методи.
2. Контрольні повноваження фіскальних органів в Україні.
3. Поняття та види перевірок:
  - 3.1. Порядок та строки проведення камеральних перевірок.
  - 3.2. Порядок та строки проведення документальних перевірок.
    - а) порядок та строки проведення невіїзних документальних перевірок;
    - б) порядок та строки проведення віїзних (планових та позапланових) перевірок.
  - 3.3. Порядок проведення фактичних перевірок.
  - 3.4. Порядок документального оформлення результатів проведених перевірок.

Методичні вказівки до кожного навчального питання теми: В ході проведення семінарського заняття студенти мають засвоїти наступні питання теми.

Контролюючі органи. Додержання законодавства. Проведення розрахункових і касових операцій. Патентування. Ліцензування. Органи Служби безпеки України. Податкова прокуратура. Суб'єкти підприємницької діяльності. Об'єкт податкового контролю. Способи здійснення податкового контролю. Метод податкового контролю. Об'єкт дослідження і контролю в ході податкової перевірки. Суб'єкти податкових перевірок. Порядок проведення податкових перевірок.

Додаткові питання:

1. Контрольна діяльність податкових органів спрямована на досягнення низки цілей.
2. Досліджуючи системний характер податкового контролю як складового елемента державного управління податковою сферою, в його структурі виокремлюють які основні елементи?
3. Відповідно до ст. 2 Закону України "Про державну податкову службу в Україні" найважливішим завданням органів державної податкової служби є?

Теми рефератів:

1. Фінансовий контроль як функція публічних фінансів.
2. Поняття та особливості фінансового контролю, як інституту фінансового права.

Література

1. Фінансове право : підручник / за заг. ред. О. М. Бандурки, О.П., Гетманець. Харків : Екограф, 2015. 500 с. URL: <http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/>
2. Фінансове право : підручник / О.М. Бандурка, О.П. Гетманець, Ю.М. Жорнокуй та ін.; за заг. ред. О.П. Гетманець; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків : ХНУВС, 2018. 391 с. // URL: <https://lib.univd.edu.ua/elcat/alog?tab=f258003477cf53230c46ce077f38c4de>
3. Фінансове право [Текст] : курс лекцій / Є. П. Гайворонський, В. Д. Гвоздецький, В. О. Тімашов ; [за заг. ред. В. Д. Гвоздецького]; Укр. держ. ун-т фінансів та міжнар. торгівлі. Київ : Сталь, 2015. 472 с.
4. Фінансове право: підруч. / за ред. М. П. Кучерявенка і О. О.Дмитрик. Харків: Право, 2019. 416 с. URL: https://profbook.com.ua/index.php?route=product/product/download&product_id=4339&download_id=1187

Тема № 7. Фінансовий контроль у сфері надання фінансових послуг**Семінарське заняття: Фінансовий контроль у сфері надання фінансових послуг**

Навчальна мета заняття: засвоєння студентами знань про діяльність органів державного фінансового контролю спеціальної компетенції: Національного банку України, Державної казначейської служби України, Державної аудиторської служби, Державної служби фінансового моніторингу, Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку. Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг.

Кількість годин:

денна форма навчання – 2 години.

Навчальні питання:

1. Національний банк України як орган фінансового контролю. Інспекційні та неінспекційні методи банківського нагляду.
2. Валютний контроль.
3. Контрольні повноваження Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку.
4. Правовий статус Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг.
5. Контроль за справлянням митних платежів при переміщенні товарів, робіт та послуг через митний кордон України.
6. Контроль у сфері видобутку, виробництва і використання дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння та за операціями з ними. Пробірний нагляд.

7. Порядок здійснення фінансового моніторингу в Україні: рівні, види, процедура. Правовий статус Державної служби фінансового моніторингу.

8. Взаємодія органів державної влади при здійсненні фінансового контролю між собою та з правоохоронними органами.

Методичні вказівки до кожного навчального питання теми: В ході проведення семінарського заняття студенти мають засвоїти наступні питання теми.

Поняття та особливості державного контролю у сфері фінансових послуг. Законодавство ЄС. Правове регулювання державного контролю у сфері фінансових послуг. Суспільні відносини. Підзаконні нормативно-правові акти. Фінансово-кредитна система держави. Фінансовий сектор коштів. Державна комісія з цінних паперів та фондового ринку України. Антимонопольний комітет України. Специфіка правового статусу Національного банку України.

Додаткові питання:

1. Суть і необхідність фінансового контролю.
2. Значення фінансового контролю на сучасному етапі.
3. Класифікація фінансового контролю.
4. Методи фінансового контролю.

Теми рефератів:

1. Правовий статус Державної казначейської служби України.
2. Правовий статус Державної фінансової інспекції України.
3. Правовий статус Державної служби фінансового моніторингу України.
4. Правовий статус Державної пробірної служби України.
5. Правовий статус Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку України.
6. Правовий статус Національної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України.
7. Повноваження у сфері фінансового контролю Національного банку України.
8. Повноваження у сфері фінансового контролю правоохоронних органів України.

Література

1. Фінансове право : підручник / за заг. ред. О. М. Бандурки, О.П., Гетманець. Харків : Екограф, 2015. 500 с. URL: <http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/>
2. Фінансове право : підручник / О.М. Бандурка, О.П. Гетманець, Ю.М. Жорнокуй та ін.; за заг. ред. О.П. Гетманець; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків : ХНУВС, 2018. 391 с. // URL: <https://lib.univd.edu.ua/elcat/alog?tab=f258003477cf53230c46ce077f38c4de>
3. Фінансове право [Текст] : курс лекцій / Є. П. Гайворонський, В. Д. Гвоздецький, В. О. Тімашов ; [за заг. ред. В. Д. Гвоздецького]; Укр. держ. ун-т фінансів та міжнар. торгівлі. Київ : Сталь, 2015. 472 с.

4. Фінансове право: підруч. / за ред. М. П. Кучерявенка і О. О. Дмитрик. Харків: Право, 2019. 416 с. URL: https://profbook.com.ua/index.php?route=product/product/download&product_id=4339&download_id=1187

Тема № 8. Правові основи здійснення недержавного фінансового контролю в Україні

Семінарське заняття: Правові основи здійснення недержавного фінансового контролю в Україні

Навчальна мета заняття: формування у студентів знань про види та засоби проведення аудиту, муніципального та громадського фінансового контролю, правовий статус аудиторської служби.

Кількість годин:

денна форма навчання – 4 години.

Навчальні питання:

1. Муніципальний фінансовий контроль: контрольні повноваження місцевих рад та їхніх виконавчих органів, процедура їх реалізації.

2. Впровадження та розвиток інститутів громадського фінансового контролю в Україні.

3. Незалежний фінансовий контроль – аудит. Поняття і види аудиту. Обов'язковий та ініціативний аудит. Порядок призначення та проведення аудиту.

4. Державний контроль за аудиторською діяльністю. Відповідальність аудиторів.

Методичні вказівки до кожного навчального питання теми: В ході проведення семінарського заняття студенти мають засвоїти наступні питання теми.

Види недержавного фінансового контролю. Основні завдання аудиторського контролю. Аудиторські служби. Аудиторський контроль. Послуги аудиторських організацій. Результати аудиторської перевірки.

Додаткові питання:

1. На які види поділяється недержавний фінансовий контроль?

2. Муніципальний фінансовий контроль.

3. Призначення громадського фінансового контролю.

4. Внутрішньогосподарський фінансовий контроль.

Теми рефератів:

1. Правові основи взаємодії органів державної влади при здійсненні фінансового контролю між собою та з правоохоронними органами.

2. Проблеми розвитку громадського фінансового контролю в Україні.

3. Правові основи проведення аудиторського контролю.

Література

1. Фінансове право : підручник / за заг. ред. О. М. Бандурки, О.П., Гетманець. Харків : Екограф, 2015. 500 с. URL: <http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/>
2. Фінансове право : підручник / О.М. Бандурка, О.П. Гетманець, Ю.М. Жорнокуй та ін.; за заг. ред. О.П. Гетманець; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків : ХНУВС, 2018. 391 с. // URL: <https://lib.univd.edu.ua/elcat/alog?tab=f258003477cf53230c46ce077f38c4de>
3. Фінансове право [Текст] : курс лекцій / Є. П. Гайворонський, В. Д. Гвоздецький, В. О. Тімашов ; [за заг. ред. В. Д. Гвоздецького]; Укр. держ. ун-т фінансів та міжнар. торгівлі. Київ : Сталь, 2015. 472 с.
4. Фінансове право: підруч. / за ред. М. П. Кучерявенка і О. О.Дмитрик. Харків: Право, 2019. 416 с. URL: https://profbook.com.ua/index.php?route=product/product/download&product_id=4339&download_id=1187

Тема № 9. Відповідальність у сфері фінансових правовідносин

Семінарське заняття: Відповідальність у сфері фінансових правовідносин

Навчальна мета заняття: формування у студентів знань про правові засоби притягнення до юридичної відповідальності за порушення фінансового законодавства.

Кількість годин:

денна форма навчання – 4 години;

заочна форма навчання – 2 години.

Навчальні питання:

1. Поняття та ознаки фінансового правопорушення як підстави відповідальності у сфері фінансів.
2. Заходи впливу за порушення бюджетного законодавства: види, порядок застосування.
3. Спеціальні заходи примусу, що застосовуються фінансово-контрольними органами в процесі реалізації їхньої компетенції.
4. Розвиток та імплементація положень теорії фінансової відповідальності. Фінансово-правова відповідальність серед інших видів юридичної відповідальності за порушення податкового законодавства.
  - 4.1. Підстави фінансово-правової відповідальності за порушення податкового законодавства.
  - 4.2. Види фінансово-правової відповідальності за порушення податкового законодавства.
  - 4.3. Фінансові санкції у вигляді штрафів та пені.
5. Адміністративна та кримінальна відповідальність за правопорушення, вчиненні у сфері фінансових правовідносин.

Методичні вказівки до кожного навчального питання теми: В ході проведення семінарського заняття студенти мають засвоїти наступні питання теми.

Фінансова відповідальність. Фінансово-правова відповідальність. Правова відповідальність фінансового характеру. Ознаки властиві юридичній відповідальності. Адміністративна відповідальність. Суб'єкти фінансово-правової відповідальності. Суб'єкт адміністративної відповідальності у сфері фінансових правовідносин. Суб'єкт кримінальної відповідальності у сфері фінансових правовідносин. Реалізація фінансової відповідальності. Роль і значення фінансової відповідальності у зміцненні фінансової дисципліни. Основні напрямки вдосконалення законодавства про фінансову відповідальність.

Додаткові питання:

1. Визначте особливості фінансової відповідальності поряд з іншими видами юридичної відповідальності.
2. Назвіть кваліфікаційні ознаки фінансового правопорушення.
3. Які нормативно-правові акти визначають правові засади фінансової відповідальності за порушення норм валютного.
4. Визначте особливості фінансової відповідальності за порушення податкового законодавства.
5. Охарактеризуйте санкції, передбачені Бюджетним кодексом України.

Теми рефератів:

1. Правове регулювання відповідальності за порушення фінансового законодавства.
2. Юридична відповідальність у сфері фінансових правовідносин.
3. Фінансова відповідальність у правовій системі.
4. Поняття та ознаки фінансового правопорушення, як підстави відповідальності у сфері фінансів.
5. Заходи впливу за порушення бюджетного законодавства.
6. Фінансові санкції, як засоби притягнення до фінансово-правової відповідальності.
7. Адміністративна та кримінальна відповідальність за правопорушення, вчиненні у сфері фінансових правовідносин.
8. Правоохоронні органи, як суб'єкти фінансово-правової відповідальності.

Література

1. Фінансове право : підручник / за заг. ред. О. М. Бандурки, О.П., Гетманець. Харків : Екограф, 2015. 500 с. URL: <http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/>
2. Фінансове право : підручник / О.М. Бандурка, О.П. Гетманець, Ю.М. Жорнокуй та ін.; за заг. ред. О.П. Гетманець; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків : ХНУВС, 2018. 391 с. // URL: <https://lib.univd.edu.ua/elcat/alog?tab=f258003477cf53230c46ce077f38c4de>
3. Фінансове право [Текст] : курс лекцій / Є. П. Гайворонський, В. Д. Гвоздецький, В. О. Тімашов ; [за заг. ред. В. Д. Гвоздецького]; Укр. держ. ун-т фінансів та міжнар. торгівлі. Київ : Сталь, 2015. 472 с.
4. Фінансове право: підруч. / за ред. М. П. Кучерявенка і О. О. Дмитрик. Харків: Право, 2019. 416 с. URL:

https://profbook.com.ua/index.php?route=product/product/download&product_id=4339&download_id=1187

Рекомендована література

Основна

1. Фінансове право : підручник / за заг. ред. О. М. Бандурки, О.П., Гетманець. Харків : Екограф, 2015. 500 с. URL: <http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/>
2. Фінансове право : підручник / О.М. Бандурка, О.П. Гетманець, Ю.М. Жорнокуй та ін.; за заг. ред. О.П. Гетманець; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків : ХНУВС, 2018. 391 с. // URL: <https://lib.univd.edu.ua/elcat/alog?tab=f258003477cf53230c46ce077f38c4de>
3. Фінансове право [Текст] : курс лекцій / Є. П. Гайворонський, В. Д. Гвоздецький, В. О. Тімашов ; [за заг. ред. В. Д. Гвоздецького]; Укр. держ. ун-т фінансів та міжнар. торгівлі. Київ : Сталь, 2015. 472 с.
4. Фінансове право: підруч. / за ред. М. П. Кучерявенка і О. О.Дмитрик. Харків: Право, 2019. 416 с. URL: https://profbook.com.ua/index.php?route=product/product/download&product_id=4339&download_id=1187

Нормативно-правові акти

1. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 р. за № 254к/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. – Ст. 141. // URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
2. Бюджетний кодекс України // Офіційний вісник України від 13.08.2010., № 59. – Стор. 9. – Ст. 20-47. [Електронний ресурс] – URL: <https://data.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text>
3. Податковий кодекс України від 02.12.2010 року // Відомості Верховної Ради України від 08.04.2011 року. – 2011. – № 13, / № 13–14, № 15–16, № 17. – Стор. 556. – Ст. 112. [Електронний ресурс] – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17/stru#Stru>
4. Положення про Державну фіскальну службу України: Постанова КМУ від 21.05.2014 р. № 236. – Ст. 1507. [Електронний ресурс] – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/236-2014-%D0%BF#Text>
5. Кодекс України про адміністративні правопорушення // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1984. – Додаток до № 51. [Електронний ресурс] – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>
6. Про банки і банківську діяльність: закон України від 7 груд. 2000 р. № 2121-III // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 5. – Ст. 30. [Електронний ресурс] – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>
7. Про бюджетну класифікацію: наказ М-ва фінансів України від 14 січ. 2011 р. № 11. [Електронний ресурс] – URL: <http://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0011201-11>

8. Про Державний бюджет України на 2024 рік: закон України від 09.11.2023 р. № 3460-IX. 2023. [Електронний ресурс] – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3460-20#Text>

9. Про джерела фінансування органів державної влади : закон України від 30 черв. 1999 р. № 783-XIV // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 34. – Ст. 274. [Електронний ресурс] – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/783-14#Text>

Додаткова

1. Бондаренко А. І. Державний фінансовий контроль як забезпечення безпеки економіки України. Публічне управління та митне адміністрування, 2018. № 1 (18). С. 168..

2. Гетманець О.П. Бюджетне законодавство України як об'єкт бюджетного контролю. Форум права. 2016. № 4. С. 66-71. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/cf97bec9-5162-4b95-9fcf-fb022ed974c0/content>

3. Гетманець О.П. Правова природа відповідальності за порушення бюджетного законодавства. Підприємництво, господарство і право. 2017. № 2. С. 198-202. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/35bc251e-afc8-49e1-8b88-b5af26981f72/content>

4. Коробцова Д.В. Правове забезпечення фінансової безпеки держави в умовах воєнного стану. Аналітично-порівняльне правознавство. 2022. № 2. С. 141-146. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/items/9538cc69-f8e3-4cbc-96d8-6a0c05824745>

5. Коробцова Д.В. Інструменти FINTEX у фінансовій безпеці держави. Сучасні проблеми правового, економічного та соціального розвитку держави: тези доп. XI Міжнар. наук.-практ. конф.(м. Вінниця, 9 груд. 2022 р.). Вінниця, 2022. С. 157-158. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/items/0daf9944-bd0d-4d1c-a19a-bed7ec1d7688>

6. Макух О. В. Фінансові правовідносини: теорія, сучасний стан і тенденції розвитку: моногр. Харків: Право, 2016. 304 с. URL: https://pravo-izdat.com.ua/image/data/Files/321/3_Finansovi%20pravovidnosini_vnutri.pdf

7. Фінансове право України : Підручник / М.П. Кучерявенка, О.О. Дмитрик, О.А. Лукашев та ін.; за ред. М.П. Кучерявенка. Х. : Право, 2016. 440 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Інституційний Репозитарій Харківського національного університету внутрішніх справ [Електронний ресурс] – URL: <http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/>

2. Офіційний сайт Президента України. [Електронний ресурс] – URL: <https://www.president.gov.ua/ru>

3. Верховна Рада України. [Електронний ресурс]: офіційний сайт – URL: www.rada.gov.ua

4. Кабінет Міністрів України. [Електронний ресурс]: офіційний сайт – URL: <http://www.kmu.gov.ua>
5. Міністерство фінансів України. [Електронний ресурс]: офіційний сайт – URL: <http://www.minfin.gov.ua>
6. Офіційний сайт Державної казначейської служби України. [Електронний ресурс]: офіційний сайт – URL: <https://www.treasury.gov.ua/ua>
7. Національний банк України. [Електронний ресурс]: офіційний сайт – URL: <http://www.bank.gov.ua>
8. Світовий банк. [Електронний ресурс]: офіційний сайт – URL: <https://www.worldbank.org/>
9. Офіційний сайт Державної податкової служби України. [Електронний ресурс]: офіційний сайт – URL: <https://tax.gov.ua/>